

УКРАЇНА

(19) UA (11) 32244 (13) A

(51) 6 C04B35/14

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ШИХТА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БЕЗВИПАЛЮВАЛЬНИХ ВОГNETРИВІВ

(21) 99010437

(22) 27.01.1999

(24) 15.12.2000

(33) UA

(46) 15.12.2000, Бюл. № 7, 2000 р.

(72) Макоуткін Валерій Вікторович, Батрак Лариса
Васильовна(73) ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРА-
СНОАРМІЙСЬКИЙ ДИНАСОВИЙ ЗАВОД"(57) Шихта для виробника безвипалювальних
вогнетривів, що включає кварцит кристалічний,

шлак і водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 р/см³, яка відрізняється тим, що як шлак в ній використаний доменний шлак із тониною помолу не нижче 0,07 мм при такому співвідношенні компонентів, у мас. %:

кварцит кристалічний	100,0
доменний шлак з тониною помолу не нижче 0,07 мм (понад 100%)	0,5-0,8
водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 р/см ³ (понад 100%)	7,0-8,0.

Винахід відноситься до виробництва вогнетривів, зокрема, до виробництва вогнетривів по безвипалювальній технології, що застосовуються переважно для футерівки сталерозливочних, чавуновозних і проміжних ковшів металургійного виробництва.

Відомо, що безвипалювальна технологія виробництва вогнетривких виробів є найбільш підходящою з погляду економії енергетичних ресурсів, зменшення шкідливих викидів у навколишнє середовище, спрощення технології і поліпшення умов праці. Проте багато технологічних процесів виробництва безвипалювальних вогнетривів не забезпечують кінцевому продуктові необхідні експлуатаційні характеристики, найважливішими з яких є вогнетривкість, механічна міцність і пористість вогнетривких виробів. Задача ускладнюється тим, що при безвипалювальній технології, яка у самому загальному випадку включає попереднє підготування компонентів шихти, одержання шихти шляхом змішування її компонентів, формування вогнетривких виробів із наступною їхньою витримкою в низькотемпературних умовах, в арсеналі засобів, за допомогою яких можна активно впливати на експлуатаційні характеристики кінцевого продукту, залишаються тільки зміст компонентів шихти, стан компонентів, у якому вони вводяться в шихту, і кількісне співвідношення компонентів у шихті. В такому способі для ефективною реалізації безвипалювальної технології виробництва вогнетривких виробів найважливішою задачею є підбір компонентів шихти, їхнього кількісного співвідношення в шихті, а також фізичного стану компонентів, у якому вони вводяться в шихту в процесі її готування,

що в остаточному підсумку визначає експлуатаційні характеристики вогнетривів.

Відома шихта для виготовлення вогнетривів по а.с. СРСР № 983117, МКВ С04В35/14, пріоритет від 02.07.1981, що містить у мас. %:

кварцит кристалічний	83-91
шлак	1-9
етилсилікат	4-6
концентрат сульфідно-спиртової бражки	4-6.

Загальними ознаками указанного аналога і рішення, є шихта для виробництва безвипалювальних вогнетривів, що включає кварцит кристалічний і шлак металургійного виробництва.

Присутність у складі шихти етилсиліката спричинює підвищену вибухонебезпечність технологічного процесу, а також викиди в навколишнє середовище, що шкідливо впливають на обслуговуючий персонал. Крім того, механічні характеристики не забезпечують достатньої тривкості напівфабрикату в безвипалювальному варіанті технології. З цієї причини виробництво безвипалювальних вогнетривів на основі указаної шихти не знаходить практичного застосування.

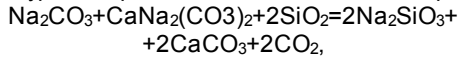
У якості прототипу вибрана шихта, що включає, у мас. % ("Вогнетриви", 1980 р. - С. 29):

кварцит кристалічний	95-99
шлак (понад 100%)	1-5
рідке скло, щільністю 1,3 г/см ³	16-18.

Загальними ознаками прототипу з рішенням, є шихта для виробництва безвипалювальних вогнетривів, що включає кварцит кристалічний, шлак і водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 р/см³.

(19) UA (11) 32244 (13) A

Вогнетривкі вироби на основі зазначеної шихти мають високу пористість, а також низьку вогнетривкість у результаті високого питомого змісту рідкого скла в складі шихти. Розкладання подвійного карбонату, що входить до складу рідкого скла, при дії кремнезема кварцита супроводжується утворенням евтектичного розплаву вже при температурі 780 град. С з виділенням CO_2 по реакції:

що збільшує пористість і знижує вогнетривкість виробів.

З цієї причини застосування вогнетривів на основі указаної шихти не знайшло застосування в металургійних процесах.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення складу шихти для виробництва безвипалювальних вогнетривів, у якій за рахунок добору компонентів шихти, їхнього кількісного співвідношення, а також гранулометричного стану забезпечується зниження пористості і підвищення вогнетривкості матеріалу, чим досягається поліпшення експлуатаційних характеристик кінцевого продукту.

Поставлена задача вирішується тим, що в шихті для виробництва безвипалювальних вогнетривів, що включає кварцит кристалічний, шлак і водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 г/см³, відповідно до винаходу, у якості шлаку в шихті використаний доменний шлак із тониною помолу не нижче 0,07 мм при такому співвідношенні компонентів, у мас. %:

кварцит кристалічний	100,0
доменний шлак із тониною помолу не нижче 0,07 мм (понад 100%)	0,5-0,8
водяний розчин рідкого скла, щільністю 1,28-1,33 г/см ³ (понад 100%)	7,0-8,0.

Перераховані ознаки складають сутність винаходу.

Причинно-слідчий зв'язок між ознаками, що складають сутність винаходу, і технічним результатом, що досягається, виражається в наступному. Відомо, що експлуатаційні властивості ковшових футеровок у значній мірі визначаються механічною міцністю, щільністю і взаємозалежною з нею пористістю вогнетривкого матеріалу. Механічна міцність вогнетривких виробів на основі кварцита кристалічного визначається спеціальними добавками. У даному випадку в якості таких добавок використовується шлак металургійного виробництва і водяний розчин рідкого скла. Зміст рідкого скла в шихті повинен бути мінімальним, тому що розкладання подвійного карбонату, що входить до складу рідкого скла, при дії кварцита кремнезема супроводжується утворенням евтектичного розплаву вже при температурі 780 град. С із виділенням CO_2 , що знижує вогнетривкість матеріалу. Експериментально встановлено, що застосування в шихті в якості добавки доменного шлаку з тониною помолу не нижче 0,07 мм, у кількості 0,5-0,8 мас. % зверх 100% по відношенню до основного матеріалу шихти (по відношенню до кварциту кристалічного) дозволяє знизити зміст в шихті зміст рідкого

скла до 7-8 мас. % зверх 100% без погіршення механічних характеристик кінцевого продукту з одночасним підвищенням його вогнетривкості. Додавання в шихту доменного шлаку з зазначеною тониною помолу, крім зазначеного вище результату, також забезпечує підвищення щільності, і зниження пористості матеріалу. При цьому зменшується шлакороз'їдання вогнетривкого матеріалу, тому що при плавленні зерен кварцу відбувається збільшення питомого обсягу і заповнення пір вогнетривкого матеріалу розплавом. Чим нижче пористість, тим більше можливість заповнення пір розплавом. У результаті на поверхні футеровки утвориться монолітний прошарок кварцового скла, що сприяє збільшенню вогнетривкості футеровки в процесі її експлуатації. Таким чином, застосування в шихті в якості однієї з добавок доменного шлаку в зазначеній кількості і з зазначеною тониною помолу забезпечує підвищення вогнетривкості матеріалу за рахунок зменшення кількості рідкого скла в шихті і зниження пористості вогнетривких виробів. Отже, ознаки, що складають сутність винаходу (склад шихти, що включає кварцит кристалічний - 100,0 мас. %, доменний шлак з тониною помолу не нижче 0,07 мм - 0,5-0,8 мас. % (зверх 100%), водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 г/см³ - 7,0-8,0 мас. % (зверх 100%) належать в причинно-слідчому зв'язку з технічним результатом (зниження пористості і підвищення вогнетривкості матеріалу).

Нижче приводиться докладний опис даної шихти, технології виготовлення вогнетривів на основі шихти з приведенням конкретних прикладів реалізації винаходу.

Основу шихти складає кварцит кристалічний, кількість якого в шихті прийнята за 100%. Для одержання необхідних властивостей кінцевого продукту до складу шихти вводять доменний шлак з тониною помолу не нижче 0,07 мм у кількості 0,5-0,8 мас. % (зверх 100%) і водяний розчин рідкого скла, щільністю 1,28-1,33 г/см³ в кількості 7,0-8,0 мас. % (зверх 100%).

Готування шихти виконують таким чином. У змішувальний бігун засипають 100% кварцита кристалічного з гранулометричним складом 0-3,2 мм, добавляють доменний шлак з тониною помолу не нижче 0,07 мм у кількості 0,5-0,8 мас. % (зверх 100%), перемішують 3-4 хвилини, потім добавляють водяний розчин рідкого скла щільністю 1,28-1,33 г/см³ в кількості 7,0-8,0 мас. % (зверх 100%), ще перемішують 3-4 хвилини і одержану масу подають на прес для виготовлення вогнетривких виробів. Конкретні приклади реалізації винаходу приведені в нижченаведеній таблиці.

Перевірка вогнетривів, отриманих на основі шихти, проводилась на заводі "Запорозжсталь" у футеровці сталерозливочних ковшів. Одержані результати показали, що стійкість футеровки на основі рішення, перевищує стійкість футеровки по прототипу в 1,2 раза, а в порівнянні з шамотною футеровкою стійкість підвищується майже в два рази.

Таблиця

Показники	Приклад 1			Приклад 2			Приклад 3		
1	2			3			4		
Кількість кварциту кристалічного, кг	1000			1000			1000		
Кількість водяного розчину рідкого скла, щільністю 1,28-1,33 р/см ³ , кг	70			75			80		
Кількість шлаку доменного, кг	5			7			8		
Тонина помолу шлаку доменного, не нижче, мм	0,07	0,06	0,05	0,07	0,06	0,05	0,07	0,06	0,05
Пористість вогнетриву відкрита, в %	16,8	16,4	16,0	16,7	16,5	16,0	16,5	16,5	16,0
Щільність вогнетриву	2,15	2,15	2,16	2,15	2,16	2,16	2,15	2,15	2,15
Межа тривкості на стиск, МПа	20,0	22,0	24,0	21,0	22,0	24,0	22,0	22,0	24,5
Вогнетривкість, градуси С	1700	1700	1700	1700	1700	700	1700	1700	1700

ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент)
 Україна, 01133, Київ-133, бульв. Лесі Українки, 26
 (044) 295-81-42, 295-61-97

Підписано до друку _____ 2002 р. Формат 60х84 1/8.
 Обсяг _____ обл.-вид. арк. Тираж 50 прим. Зам. _____

УкрІНТЕІ, 03680, Київ-39 МСП, вул. Горького, 180.
 (044) 268-25-22
